

Ardeauul

Apare Lunea, dimineața, cu ultimele informațiuni politice și știri sportive

Redactor responsabil:
THEODOR RECULESCU

Abonamente:

1 an: 100 lei; jumătate de an: 50 lei.
Autorități, mari întreprinderi 1000 Lei.

Redacția și administrația:
ARAD, BUL. FERDINAND 5.

Telefon 333.

De Luni, până Luni Se va putea menține pacea?

Senzații, senzații!...

După un schimb de scrisori între d-nii Adolf Hitler și von Tschirschky, consilierul de legație al ambasadei germane la Viena, prin cari Führer-ul își rechemă diplomatul la Berlin, dându-i asigurări că nu i se va întâmpla nici un rău, dl. von Tschirschky a preferat să dispară subit din capitala Austriei, fără a ține cont de situația dificilă pe care i-a creat-o șeful său, dl. von Pappen.

Furtuna deslănțuită de acest eveniment prea puțin obișnuit, a fost mai grozavă și decât cea de pe Oceanul Atlantic, căreia i-a căzut victimă vaporul „Blairgovie” și nu știm dacă în cele din urmă diplomatul fugar va putea fi din nou remorcat de dl. von Pappen.

Vulcanul Lokbatan, din apropierea orașului Baku, a reînceput să erupă, după o pauză de trei ani.

Partidele politice dela noi, erup la intervale mult mai mici...

Un funcționar din serviciul tribunalului Mehedintă, a furat un dosar cu actele de dare în judecată a bărbierului Ilici și i-a dat foc în schimbul unei cartele cu 10 numere de ras. A reușit să fie ras la propriu și la figurat. Dacă ar fi avut norocul să comită fapta aceasta în America, ar fi fost socotit drept un original și desigur i s'ar fi luat apărarea, dacă nu de către comitetul de apărare al lui Hauptmann, cel puțin de către individul pentru care și-a sacrificat existența și-a intrat la pușcărie. Americanii au ținut să se întrunească în număr de cinci mii, pentru a flutura pe procurorul care a cerut pedeapsa cu moartea contra lui Hauptmann și pe colonelul Lindberg.

Dl. Hirota, ministrul de externe al Japoniei, a căzut de acord cu delegatul Chinei la Haga, dl. Uung Sung Hui, pentru a face ca legăturile de amicitie dintre cele două State să fie reluate. Dl. Hirota a cerut Chinei să pună capăt agitației anti-japoneze și să-și manifeste mai clar atitudinea sa favorabilă Japoniei. China s'a conformat și a ținut să-și illustreze intențiile... pacifiste: acum două zile s'a recepționat în portul Hong Kong un ciudat vas de război a cărui lungime neobicinuită contrastează izbitor cu aspectul scund, al construcției. Torpilorului acesta, conceput în șantierele italiene este cel mai rapid vas din câte s'au construit până în prezent, viteza maximă fiind de 50 noduri pe oră, adică mai rapid decât torpilorului francez „Le Terrible”.

Dar nu numai japonezii, ci și noi avem motive de îngrijorare: în Honolulu a băntuit o furtună însoțită de grindină mare, care a distrus însemnate plantații de trestii de zahăr. Scumpirea zahărului însă se va produce desigur... la noi.

Ilie Isvoranu

In preajma demisiei guvernului Gömbös

BUDAPESTA, 3. — Azi a demisionat ministrul de interne Keresztesch Fischer. Se pare că va demisiona și d. Lazar, ministrul justiției.

În cercurile oficiale circulă șovonul că întregul cabinet Gömbös va demisiona în curând.

Procesul spiritului negru la Oradea

ORADEA, 3. — Secția IV-a a tribunalului Bihor va debata mâine procesul cu spiritul negru. Martorul Bartha va face noi și senzaționale destăinuri în contra fabricii „Tritorn” a gangsterilor Hitler și Löbl.

Procesul acesta este pentru o amendă de 980 milioane lei.

Adunare cooperatistă

București, 3. — Azi dimineața a avut loc adunarea generală a centralei cooperative de import-export. Au participat delegați din întreaga țară. S'a hotărât a se cere guvernului ca valorificarea cerealelor și a celorlalte produse să se facă prin cooperative. Deasemeni și aprovizionarea autorităților civile și militare să se facă tot prin cooperative.

Situația politică a Europei devine tot mai confuză. Străduințele Statelor eșite victorioase din marele război, de-a asigura pacea pe continent, obțin rezultate relative. Aceasta este a se înțelege în sensul, că oricât ar fi de categorică hotărârea Marilor Puteri de-a colabora cu Mica Antantă, pacea va putea fi oricând tulburată de spiritul imperialist al celui de al treilea Reich.

Valoarea pactului dela Londra e incontestabilă. Avertismentul ce s'a dat Germaniei cu ocazia conversațiilor dintre d-nii Schuschnigg, Waldenegg și Sir John Simon, este categoric. Dl. Macdonald a ținut deasemeni să precizeze: „Înainte de orice, trebuie stabilită încrederea mutuală între popoare. Securitatea colectivă a devenit o necesitate. Marile Puteri trebuie să înțeleagă acest lucru și să aibe încredere reciprocă. Trebuie să înțelegem felul de-a simți al Germaniei, dar și Germania este datoare să răspundă la fel și din toată inima”.

Acestea nu sunt simple declarații politice, ci formează o realitate istorică. Franța — una dintre Marile Puteri căreia li se adresează dl. Macdonald — a dat dovada că înțelege felul de-a simți al poporului german. În consecință, nu și-a revendicat nici un drept asupra teritoriului Saar. Cei 15 ani de exploatare a minelor din acest teritoriu, i-a socotit drept o despăgubire ce i se cuvenea pentru minele franceze de cărbuni, distruse de germani în timpul războiului. Atât, și nimic mai mult. Înțelegând spiritul poporului german, Franța a socotit firească întoarcerea teritoriului Saar la Germania. Nu a căutat să împiedice acest lucru și nici măcar să facă greutatea Germaniei.

Dar Germania refuză „să răspundă la fel și din toată inima” spiritului pacific.

Reichul nu ține seama de realitățile istorice. Toate revendicările sale teritoriale sunt absurde, începând cu Austria, a cărei existență este tulburată de bandele național-socialiste. În Austria care și-a sacrificat cancelarul, hitleristii organizați în grupările S. A. și S. S., continuă să terorizeze populația, iar banda ce se intitulă „Planetta”, urmărește suprimarea actualului cancelar.

În cursul anului acesta sunt a se aștepta evenimente importante în Austria. Toate localitățile situate de-a lungul graniței dinspre Germania, până la Salzburg și Wels, sunt vizitate cu unități militare.

După tentativa nereușită

a dlui Hitler de-a separa Franța de Anglia, dl. John Simon, a fost rău impresionat de recente discursuri ale dlor Hitler și Gobbels, prin cari se atacau puterile occidentale. Scepticismul dlui Simon față de eventuale rezultate ale întrevederilor pe cari le va avea la Berlin, sunt pe deplin justificate.

La toate acestea se mai adaugă recentul pact încheiat între Germania și Japonia, și la care — pare-se — a aderat și Polonia, formându-se astfel un bloc împotriva Rusiei.

Anul 1935 ne va aduce probabil surprize prea puțin plăcute.

Th. Reculescu

Procesul contra lui Weislovici, la Oradea

Nenorocirea întâmplată acum câțiva ani în cimitirul Rulikovsky din Oradea, când tânărul St. Prem a fost ucis de o cruce de piatră care trebuia așezată la un mormânt, este încă vie în amintirea orădanilor.

Nenorocirea s'a produs din cauza lipsei de prevedere a antreprenorului de pompe funebre Weislovici.

Părinții victimei, Prem Frederich și soția, oameni bătâni și săraci, au acționat în judecată pe antreprenorul Weislovici, căruia i-au cerut despăgubiri de 450 mii lei, în baza legii din 1907 — azi încă în vigoare — care prevede că, și în cazul când nu e vorba de crimă prin imprudență, cel din a cărui vină s'a produs accidentul este obligat a plăti despăgubiri. În cazul din speță este clar că nenorocirea s'a produs din lipsa de precauție a antreprenorului Weislovici.

Tribunalul din Oradea va avea să judece în dimineața zilei de Marți acest proces,

care va fi susținut de dl. avocat Olteanu.

Nu știm intrucât cei 450 mii lei, vor putea să compenseze durerea încercată de nenorocirii părinți, datorită lipsei de prevedere a unui antreprenor de pompe funebre.

O. C.

Întepături de condei

D. Nicu Pleșa, din serviciul administrației financiare Oradea, prezenta — mai deunăzi — niște vândături la ochi. Un cunoscut îl întrebă:

- Ce îți s'a întâmplat?
- Îți amintesti de blondina pe care am urmărit-o ieri și pe care o credeam văduvă?
- Da. Și?
- Ei bine, nu-i văduvă.

D. dr. P. Putioi din Arad se găsea într'un cerc de invitați, la o familie.

- Să bem un pahar în sănătatea amfitrioanei, propuse sineua.
- Doamna e azi așa de palidă, încât gâdese nimerit să bem imediat două pahare, își dădu cu părerea dl. Putici.

Un secol și jumătate dela revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan

S'au împlinit 150 ani dela executarea sălbatică a celor doi capi ai revoluției românești din Ardeal: Horia și Cloșca și dela pângărirea rămășițelor pământului a celui de al treilea, Gheorghe Crișan, găsit mort în închisoare.

Cei trei morți au pornit acum un secol și jumătate o revoluție cu caracter social, în arma regimului sălbatic ce se aplica iobagilor ardeleni de către nobilimea maghiară. Cei trei, răsculați în urma încurajării ce li se dădea dela Viena, au fost înșelați în buna lor credință, plă-

tind cu viața prima încercare de afirmare românească în Ardeal.

În Noembrie 1784, Horia a adresat nobilimii ungurești un ultimatum, în care cerea libertate pentru iobagul român, o nouă rânduire, după care și nobilii să plătească dări, iar pământul acestora să se împartă țăranilor, cari îl muncesc.

Horia, Cloșca și Crișan împreună cu altele câteva sute de iobagi cari au luptat pentru acest crez, au murit moarte de eroi, uciși din ordinul nobililor unguri și secerăți de gloanțele soldaților din ar-

mata habsburgică, din ordinul acelora cari-i trădase.

Căpeteniile moșilor răsculați, au fost aduși la Alba Iulia și executați în baza unei sentințe pronunțată de tribunalul militar și care spune:

„Au să fie duși la locul datinat pentru supliciu și acolo să li se frângă cu roata toate membrele corpului, începând de jos în sus, anume mai întâiu lui Ion Cloșca, apoi lui Horia, numit altmintrelea și Ursu Nicola, și în modul acesta să fie trecuți din viață la moarte; iar corpurile lor să se taie în 4 bucăți, capul și părțile corpului să se pună pe roate pe lângă diferite drumuri și anume în comunele unde au comis cruzi-

mile cele mai scelerate, iar inimile și întesținele lor să se îngroape la locul suplicului”.

Dela jertfirea moșilor răsculați au trecut multe zeci de ani, până ce clasei stăpânitoare din Ardeal i s'au impune unele din punctele cuprinse în memorandumul lui Horia, pentruca mai apoi, la 1848, Avram Iancu să pornească o nouă luptă pentru triumful programului formulat de Barțiu.

Întreaga suflare românească a ținut să comemoreze așa cum se cuvine împlinirea a 150 ani dela sălbatica executare a celor trei eroi, trași pe roată în ziua de 28 Februarie 1785.

C. F. R.: o pepinieră de sinecuriști

Situația muncitorilor, funcționarilor, personalului Direcțiilor de Exploatare și a avocaților celerști

Recentele încadrări ale personalului celerist, au avut darul de-a prejudicia grav interesele acestui corp funcționaresc. Nemulțumirile sau produs mai cu seamă în rândurile funcționarilor inferiori și muncitorilor celerști. Și cu toate protestele lor, situația a rămas neschimbată.

Sinecuriștii: personalul Direcțiilor de Exploatare

Muncitorii celerști sunt cât se poate de prost plătiți. Direcțiunea C. F. R. îi salarizează cu oara de lucru, socotind 240 ore de lucru pe lună. Împărțindu-se salariul lunar la 240 de ore, se calculează în mod greșit salariul oral, deoarece într-o lună sunt numai 200 ore de lucru.

Calculându-se salariul pe 240 ore și plătindu-se numai 200 din acestea, înseamnă că lucrătorii celerști sunt frustrați de către Direcțiunea C. F. R. și obligați a lucra, în mod gratuit, un număr de 40 ore lunar.

Măsura aceasta este motivată cu „lipsa prevederilor bugetare”. Pe de altă parte însă, Direcțiunea angajează și muncitori diurniști, pe cari plătește cu salariu de două ori mai mare decât cel al muncitorilor definiți. Pe lângă aceasta, diurniștii nu sunt obligați a presta, în mod gratuit, cele 40 ore de serviciu, așa cum fac muncitorii „încadrați”.

Și în timp ce Direcțiunea căilor ferate aplică acestor nenorociți un tratament nemerit, tolerează o seamă de funcționari sinecuriști, foarte gras plătiți și grupați în așa numitele Direcții de Exploatare, patru la număr.

Vreți să știți cari sunt atribuțiunile consilierilor, inspectorilor și controlorilor din aceste servicii? Este tocmai ceiace ne întrebăm și noi, și ceiace se întreabă o lume întreagă. Intreaga activitate a acestor funcționari se limitează la redactarea câtorva rapoarte de inspecții, în decurs de o lună de zile, inspecții cari de altfel sunt fără obiect, întrucât fie-

care serviciu are organele sale speciale de control.

Natural că pe lângă lefurile gras plătite, sinecuriștii mai aveau nevoie și de anume diurne, în care scop au fost încredințați cu supra-inspectarea serviciilor CFR-ului.

Pentru această „activitate”, Direcțiunea CFR plătește salarii lunare cari variază între 14 și 25 mii lei, ceiace face în decurs de un an cca cinci milioane lei.

Aceasta se numește: economie bugetară.

Dar avocații CFR-ului?

Ați văzut prinurmă cum înțelege Direcțiunea căilor ferate să facă economii.

Dar nu e numai atât.

În timp ce personalul de mișcare e obligat să facă serviciu suplimentar, până la surmenare, mai există o categorie de funcționari celerști cari pot fi clasati drept sinecuriști, tot așa de bine

ca și cei dela Direcțiunea Exploatare: avocații.

Un avocat celerist primește salariu de 15 mii lei lunar, plus locuință, pentru că „apără” interesele căilor ferate în câte 4—5 procese în decurs de o lună de zile. A „apără” interesele CFR-ului, înseamnă a pierde regulat procesele. Dealtfel nu ar prea avea rost să se străduiască avocatul căru-și știe leaflă lunară asigurată.

N'ar fi oare mai nimerit ca Direcțiunea CFR să renunțe la sistemul actual și să angajeze, pentru fiecare proces în parte, avocați deștinici, cărora să li se achite onorariul numai în cazul când procesul va fi câștigat?

În orice caz dacă s'ar proceda în felul acesta s'ar putea într'adevăr face economii bugetare, iar munca peste măsură de grea a celorlalți funcționari n'ar mai suferi sfidarea de până acum.

Informațiuni

— Eri, 3 Martie, s'a oficiat în Catedrala ort. rom. din Arad un parastas pentru odihna regretatului episcop al Aradului, Ion Ignatie Pop.

Serviciul a fost oficiat de către P. S. Sa Episcopul Grigorie încurajat de un sobor de preoți, răspunsurile fiind date de corul „Armonia”.

UZINELE MUNICIPIULUI ARAD. Primăria Municipiului Arad, în dorința de a veni pentru viitor în ajutorul proprietarilor nevoiași, a decis ca Uzinele Municipiului să execute un număr restrâns de bransamente de apă și canal (legătura casei cu conductele principale de apă și canal) cu plata în 12 rate lunare.

Intrucât executarea acestor bransamente de altcum obligatorii în conformitate cu art. 3 al Regulamentului Uzinelor — se face în ordinea depunerilor cererilor și angajamentelor perfectuate, Direcțiunea Uzinelor primește de pe acum înscrisurile, pentru a putea începe lucrările odată cu intrarea timpului de lucru, cel mai târziu însă până la 1 Aprilie 1935.

Pe lângă bransament se va executa — la cerere — și un robinet de serviciu cu chiveța aparținătoare și scurgerea necesară urmând ca eventuale alte instalațiuni interioare, ca: băi, lavoare, etc. să fie executate de către instalatorii particulari.

Informațiuni la biroul Uzinelor din Fabrica de Gaz, Str. Mucius Scevola, telefon Nr. 16 și 25.

Diracțiunea Mișcării C. F. R., în sediul Inspecției 5-a de Mișcare Timișoara, Piața Asanești No. 6, în ziua de 8 Martie 1935 va ține o licitație publică pentru concesionarea bufetului din st. Sântana, situată pe linia Arad—Brad.

Actul de concesiune pentru exploatarea acestui bufet, se poate vedea la sediul Insp. 5. M. Timișoara.

Clubul orădan „Crișana”, e în greu impas. Au demisionat din conducere, până în prezent, dnii: dr. Gherman și Bașca, directorul Casei Cercuale.

Trebue să se înțeleagă odată că acest club ori se romanizază, ori se desființează. Rușinea de până aci nu mai poate dăinui, sub nici un motiv.

Teatrul Orășenesc Arad

La Oradea 4 Martie la Teatrul »Regina Maria«

Marele succes bucureștean

Risca

Comedie în trei acte și un tablou, de I. Verneiu

În rolurile principale:

Leni Caler
V. Maximilian
Ionel Tăranu
V. Ronea
J. Cazaban
V. Bulandra
I. Constantinescu

Cetiți și răspândiți „Ardealul”

A sosit vestitorul primăverii

A apărut lista de prețuri pentru semințe a cunoscutei firme

„M A U T H N E R”

Firma cu renume mondial și cu o vechime de peste 60 ani, v'o trimite la cerere, în mod gratuit și scutită de orice taxă.

Curs de șoferi în Arad

Cu ziua de Luni, 4 Martie, începe un nou curs de șoferi profesioniști și amatori și tractoare la Școala de conducători de automobile pe lângă Școala Sup. de Arte și Maserii.

Inscriserile la Direcțiune.

Expoziție de pictură

Domnișoara Marie Hasslinger expune în Oradea, portrete, nuduri, peisagii și natură moartă.

Portretele — numeroase — foarte expresive. Pictorița a știut să evite monotonia la alegerea modelelor. Peisagiile domnișoarei Hasslinger prezintă un suflet îndrăgostit de priveliști și sunt toate executate fără cea mai mică urmă de afectare.

Domnișoara Hasslinger este artistă delicată, cu bogate resurse cromatice. Pasta bine combinată, abondentă, strălucitoare e întinsă cu multă grije.

Pictorița orădană reușește să se impună.

Primăria Municipiului Arad

Nr. 5683/1935.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, — că Primăria Municipiului Arad, —

în ziua de 19 Martie 1935, ora 11 a. m.

va ține în biroul Serviciului economic, camera Nr. 59, a doua licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru confecționarea și furnizarea imprimatelor necesare primăriei și instituțiilor sale pe durata exercițiului bugetar 1935/936.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice, regulamentul O. C. L. și normele de licitații în vigoare.

Ofertanții cari vor lua parte la licitațiune vor depune în mâinile Comisiunii de licitații odată cu oferta și garanția prevăzută de caetul de sarcini, iar oferta se va face numai în baza acestor caete de surcini și blancheta de ofertă, cari pot fi văzute în fiecare zi de lucru în camera Nr. 59 a primăriei între orele 11—1.

Arad, la 1 Martie 1935.

Cinematograf

CENTRAL

Programul de azi:

Vagabonda

Shirley Temple,

Carol Lombard

Gary Cooper.

Reprezentațiile

la orele 5, 7.15 și 9.15 sear

Prețuri normale.

SELECT

(Crucea Roșie)

Programul de azi:

Farmecul dansului

Alice Brady,

Maureen O'Sullivan,

Phillips Holmes.

Reprezentațiile

la orele 5, 7.15 și 9.15 sear

Taxele de intrare:

Lei 8, 10, 15 și 20, inclusiv timbrul aviației.

URANIA

Programul de azi:

Azi Duminecă a. m. la orele 11 jum. matineu.

Premieră!

La orele 3, 5, 7 $\frac{1}{2}$ și 9 $\frac{1}{2}$.

Prințul Woronzeff

O aventură pe coasta Rivierei cu

Brigitte Helm, Albrecht Schoenhals.

VINE! Ordonanța cu Marcelle Chantai

CORSO

Programul de azi:

La orele 5, 7 $\frac{1}{2}$ și 9 $\frac{1}{2}$

Muzica Oscar Strauss.

Regia Georg Jacoby.

Ultimul bal

la

Petersburg

Camilla Horn,
Adele Sandrock,
Ivan Petrovich,
Tibor Halmay.

La Dancing „Lloyd” (Tavernă) Timișoara

Programul pe Martie:

D O D D Y-

DELISSON-IGELHOFF

Star dela Radio-Viena

Cântă la două pianе și joacă cele mai noi șlagăre mondiale.

CAROL

KNEFFEL

ȘI FIUL

Marele depozit de Lemne Arad, Bul. Reg. Ferdinand 27.

Recomandă marfă cu prețuri excepționale de reduse: Lemne de foc I-a ca itate, tăiate și crăpate, cărbuni de piatră, Cox silezian, brichete „Ovoid” (model ou) și cărbuni de lemn „Retorta”.

Transportul la domiciliu.

Prin ce mijloc a ajuns fabrica de becuri „Dacia”, în proprietatea Frânghienilor zahărului românesc

— Cum s'a încercat de jucarea cartelului zahărului? — Povestea fabricii din Freidorf —

In reportagiile precedente am arătat desavantajul pe care-l prezintă sistemul practicat cu atâtă încăpăținare de guvernele noastre, pentru susținerea industriei indigene de zahăr.

Datorită calculelor pe cari le-am făcut, se poate constata jaful la care este supus consumatorul român în timp ce strălucim de ne-ar vinde zahărul cu 5 și 8 lei pentruca noi să-l putem găsi în comerțul intern cu prețul maxim de 20 lei kgr-mul, Statul stăvilește importul zahărului, aplicând taxe vamale excesive.

Am arătat deasemeni că magnatii zahărului câștigă anual, datorită speculei, cea. un miliard lei, în afară de câștigul ce li s'ar cuveni în mod cinstit.

Dela fabrica de becuri „Dacia”, la Frânghian et comp.

Cu mulți ani în urmă a luat ființă în Arad, fabrica de becuri electrice, „Dacia”, în str. V. Ureche 21—27.

Capitalul prea mic și desintersul autorităților vamale și administrative — cari i-au refuzat orice sprijin, au obligat pe acționari să lichideze uzina.

Ținând seama că fabrica de becuri din Arad era prima și singura de acest gen în țară, înțelegem pierderea încercată de industria națională productivă.

Cum era însă de așteptat, lucrul acesta a bucurat în primul rând cartelul mondial al fabricilor de becuri electrice și a dat ocazie profesorilor să se procopsească. Azi îi identificăm pe acești profitori în persoana magnatilor zahărului: Frânghian et comp.

Încetându-și activitatea, fabrica „Dacia” a fost scoasă în vânzare de către acționarii cari vroiau să evite intervenția organelor judecătorești. Clădirile și întreaga instalație a fabricii urma să-și schimbe stăpânul prin bună înțelegere.

Și aici intervine cartelul industriei parazitare a zahărului românesc. Ocaziunea aceasta nu trebuia pierdută. S'a recurs deci la anumite masinațiuni.

Anumite persoane — pe numele lor: Dragomirescu și Vaida, oamenii de pae ai cartelului internațional al fabricilor de becuri, — au vândut întreaga instalație și clădirile fabricii „Dacia”, d-lor Frânghian et comp.

Sah la cartelul zahărului

Odată ajunși în proprietatea acestor imobile, magnatii zahărului și-au amplificat instalațiile.

D. Frânghian, principalul acționar al fabricii de zahăr, a căutat însă modalitatea de a ține în sah cartelul zahărului și de a-l forța să se destrame. În acest scop, a hotărât zidirea fabricii de zahăr dela Freidorf, care ur-

ma să lucreze în afară de cartel.

Prin urmare: principalul acționar al fabricii cartelate din Arad, era și proprietarul celei din Freidorf, care urma să producă rupțura cartelului. Socoteala magnatului Frânghian a fost bine făcută. Fabrica din Freidorf a luat ființă, fără a se fi știut precis a cui proprietate era.

Un lucru era precis: instalațiile subrede dela Freidorf nu erau menite să dănuiască, ci constituiau doar un mijloc pentru intimidarea cartelului. Dealtfel acest lucru s'a și verificat în iarna aceasta, când s'a surpat clădirea magaziei, îngropând cea. 80 vagoane de zahăr.

Dar dacă d. Frânghian n'a reușit să pompeze anumite fonduri din partea fabricilor cartelate, a reușit să destrame cartelul.

Când însă cartelul s'a reconstituit de curând, acționarii au sesizat lovitura ce li s'a pregătit de magnatul zahărului, Frânghian. Și pentru a para această lovitură, au hotărât ca fabrica de zahăr din Zorojoni, (Hotin) să fie mutată la Timișoara.

În urma acestei hotărâri, d. Frânghian și-a dat seama că noua fabrică ce avea să se instaleze în capitala Banatului, îi va aduce prejudicii enorme, prin faptul că va acapara importante cantități de sfeclă, iar fabricile sale din Arad și Freidorf vor rămâne fără materiile prime necesare. Magnatul Frânghian era sigur de acest lucru, întrucât cunoaște adversitatea de care se bucură din partea producătorilor de sfeclă, pe cari i-a înșelat cu o regularitate matematică, atât la cântar, cât și la plată.

În consecință, Frânghian și-a vândut fabrica din Banat unui alt armean, Araghian, sfârșind prin a capitula în fața cartelului atotputernic. Fabrica din Freidorf n'a intrat în cartel alături de cea din Arad, dar s'a obligat să respecte dispozițiunile cartelului.

Pe ce cale s'a vândut fabrica „Dacia”

Partea interesantă a acestui chestiuni este felul cum s'a făcut operațiunea de vânzare-cumpărare a fabricii „Dacia”.

Între timp acțiunile ajunseseră în mâinile noilor „proprietari”, a oamenilor de pae ai cartelului internațional al fabricilor de becuri, Dragomirescu și Vaida, cari le-au vândut magnatilor zahărului, d-lor Frânghian et comp.

Masinațiunea aceasta era necesară, deoarece vechiul consiliu de administrație al fabricii „Dacia” nu mai avea facultatea de-a semna în numele firmei, dar în același timp nici noul consiliu în frunte cu Dragomirescu și Vaida nu putea face acest lucru cu atât mai mult, cu cât nici azi nu este înregistrat la biroul firmelor.

Cu cine a contractat deci magnatul zahărului Frânghian, cumpărarea fabricii „Dacia” și pe ce bază?

Dealtfel asemenea contracte trebuiesc semnate de către vânzător și cumpărător, în fața martorilor.

Magnatul zahărului, Frânghian, a procedat oare în acest fel? Vom vedea în reportagiul viitor.

Bestiala faptă a unui croitor din Oradea

Face mare senzație arestarea individului Pollak Henrich, în etate de 19 ani, croitor în Oradea, care a siluit o fetiță în vârstă de 4 ani, transmitându-i și microbil unei boale venerice.

Poliția sesizându-se, a procedat la arestarea bestiei. La interogator, Pollak și-a re-

cunoscut crima și a arătat modul în care și-a ademenit victima.

Fetița a fost internată în spital, starea ei fiind gravă. Anchetatorii vor încerca totuși să o interogeze.

Cu actele dresate, Pollak a fost înaintat Parchetului Bihor.

Pardesii, mantale din piele, trenchcoat, haine pt. bărbați și copii, în cel mai ieftin și mare asortiment se găsesc la

Muzsaj, Arad

VIS-A-VIS DE TEATRU

Gloria a debutat frumos

CAO învinge pe »U«. Chinezul, pe Ripensia. Ilsa pe Amefta

Gloria—Unirea Tricolor 1:1 (1:1)

București, 3. — Azi s'a disputat primul match de campionat al sezonului, între Gloria și Unirea Tricolor.

Arădani, în urma drawului de Duminecă cu Chinezul erau așteptați cu mare interes de către publicul sportiv bucureștean. Și într'adevăr, Gloria a fost la nivelul așteptării producând un joc frumos și spectaculos, care i-a atras simpatia publicului.

Unirea Tricolor prea optimistă a trebuit să se mulțumească cu drawul.

Au marcat Sonny Niculescu și Barbu I.

Ilsa—AMEFA 4:2 (3:1)

ARAD, 3. — Eri a avut loc primul match oficial al sezonului, disputat în cadrul competiției „Cupa României”.

Timpul ploios, terenul plin cu bălți și arbitrajul prost al d-lui arbitru federal dr. Țuncea au oprit desfășurarea unei partide mari.

Ilsa a câștigat cu justetă datorită jocului tehnic și de clasă superioară furnizat, pecând AMEFA a rămas la vechile-i principii și apucături.

Au marcat pentru Ilsa: Lőcse, Klimek (2) și Herzog iar pentru AMEFA: Szaniszló și Cucula.

S'au evidențiat: Albert, Bara, Stulak, Lőcse și Herzog iar dela AMEFA Cucula și Iutrucățva Szaniszló.

CAO — »U« 8:0 (4:0)

ORADEA, 3. Cele două echipe rivale CAO și »U«, au jucat să se întâlnească într'o partidă amicală.

În mod surprinzător CAO a zdrobit pe universitari.

Cu toate că ploaia necontenit, publicul s'a cifrat la 2000. CAO prin elanul superior a surclasat pe »U“ dispunând net.

Au marcat Covaci (min. 2 și 4), Spielmann (min. 6), Bodola (min. 8), Kocsis (min. 60), Bodola (min. 61, 65, 87).

Formațiile au fost următoarele: CAO: David — Chiroiu, Barta — Krausz, Juhász, Feuerstein — Covaci, Spielmann, Bodola, Moșko și Kocsis. »U“: Sepci — Borgea, Ianovicu — David, Gain, Ionașiu — Orza, Ploșteanu, Tabac, Surlașiu și Baciu (Poroineanu).

Cel mai bun din »22“ a fost internaționalul Vasile Chiroiu care a făcut o partidă excelentă jucând fenomenal, apoi Bodola, Juhász, Covaciu, David, iar dela »U“ Gain și Ploșteanu.

În decursul matchului s'a iscat un mic incident: Borgea pălmind pe Kocsis pentru care fapt a fost eliminat din joc, iar Surlașiu fiind rănit a fost nevoit deasemeni să părăsească terenul.

O. Canavea

Chinezul—Ripensia 6:4 (3:0)

TIMIȘOARA, 3. — Al doilea match de campionat al zilei dintre Ripensia și Chinezul nu s'a disputat sub caracter oficial deoarece arbitru delegat a declarat arena „Electrica” de nepracticabilă pentru match de campionat.

S'a jucat un match amical sub arbitrajul d-lui Antoniac. Au asistat 1500 spectatori.

Goalurile au fost marcate din partea Chinezului de Gruin (4) și Török (2) iar din partea Ripensiei Schwartz (2) și Ciolac (2).

Divizia Națională B)

C. A. T.—R. G. M. T. 2:2 (1:0).

Championate cat. I Arad

S. G. A.—Hakoah 5:1 (2:1). Înțelegerea—Transilvania 4:1 (3:1).

Juventus—Unirea 1:0 (1:0). Olimpia—Tricolor 1:1 (1:0).

Alte rezultate din țară

Timișoara. Politehnica—S. S. Jimboleana 2:1 (1:0). Singurul match de campionat districtual disputat la Timișoara și acesta rămas restant din turul de toamnă. Banatul—Unirea 1:1 (1:1). Electrica—Progresul 6:1 (2:1).

Reșița: U. D. R.—Rapid 3:2 (1:0). București. Sâmbătă: CFR—Venus 5:2 (3:2). Duminecă: Macabi—Juventus 7:4 (5:1).

Primăria Municipiului Arad.

Nr. 4365/1935.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, — că Primăria Municipiului Arad, —

în ziua de 15 Martie 1935, ora 11 a. m.

va ține în biroul Serviciului economic, camera No. 59 licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru concesionarea pe timp de 1 (un)an a closetelor publice depe teritoriul municipiului Arad.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice și potrivit normelor de licitație în vigoare.

Ofertanții cari vor lua parte la licitațiune vor depune pe lângă ofertă și o garanție de 10% din taxa anuală, în număr ori efecte garantate de Stat, iar oferta se va face numai în baza caetului de sarcini, care poate fi văzut în camera No. 59 a primăriei în fiecare zi de lucru între orele 11—1.

Arad, la 1 Martie 1935.

Programul cabaretului „Cornul Vânătorului”

pe luna Martie va satisface toate pretențiunile având concursul dansatoarelor Szirmay Otti, Ritta Renée, Eta de Giusnova, Baby Beby și Clarise.

Jazzul lui Ștefan Thury e din nou în Arad.

Conferința d-lui Al. Vaida la Timișoara

Intrunirea avocaților creștini români din Timișoara

TIMIȘOARA, 3. — După cum era de așteptat, acțiunea începută de baroul avocaților din Ilfov, a avut ecou și la Timișoara. Avocații creștini români din Timișoara au ținut o întrunire în sala festivă a baroului.

Ședința, la care au luat parte peste o sută de avocați, prin cari d-nii: dr. Mercea, M. Gropșanu, A. Bogdan, I. Coste, Adrian Brudariu, K. Miclea, I. Nicorescu, D. Grădinaru, A. Dobroștu, Tenehea, C. Băran, C. Nișoară, Iovan, Ciolac, Bardoși, M. Cipăreanu, etc., a fost deschisă de d. dr. Mihai Gropșanu.

Discursul președintelui

În cuvântarea de deschidere, d-sa arată că țara întreagă a fost străbătută de un fulger oare este un indemn către avocații români, de a-și apăra interesele.

Fulgerul acesta, spune dl. Gropșanu a pornit din capitala țării, iar noi răspundem azi apelului pe care ni-l au făcut colegii bucureșteni.

D-sa arată apoi că un comitet de inițiativă a redactat un proiect de moțiune care urmează a fi supusă votului adunării.

Se procedează apoi la alegerea d-lui dr. M. Gropșanu în calitate de președinte definitiv al A. A. C. R. din Timișoara, conform statutelor.

D. dr. Gropșanu ia din nou cuvântul, spunând că situația avocaților dela granița de Vest a țării e mai delicată decât a celor de peste munți, a căror activitate nu poate fi controlată din afară.

În continuare d-sa se ocupă de concetățenii minoritari, arătând că aceștia nutresc alte sentimente decât noi și au alte vrieri. Totuși nu trebuie tratați cu trufie, ci să ne străduim al adaptării aspirațiilor noastre, să i mulțumim, dar noi să-i conducem.

Până aci am trăit într-o somnolență, spune oratorul, dar dacă nu ne-am trezi pentru a lua noi cărma spirituală, am săvârși o adevărată crimă în contra națiunii noastre. Cele mai frumoase pagini din istoria universală și chiar din cea a României, sunt legate de acțiunile pornite din barouri. Iată, acum suntem din nou chemați la datorie.

D. dr. Gropșanu dă citire unei adrese a baroului Ilfov prin care se cere avocaților timișoreni să romanizeze baroul de aci.

Asociația Avocaților români Creștini din Ilfov a trimis o delegație compusă din d-nii avocați: C. Algiu, Radu Teodorescu, Gh. Dumitrescu și C. Negoescu.

Cuvântarea delegatului A. A. C. R.

Se dă cuvântul d-lui C. Algiu, care spune următoarele: — Nu venisem să vorbesc, ci să particip la această prea frumoasă adunare. Era natural ca acțiunea pentru legiferarea proporționalității etnice să pornească din barouri, deoarece aici s'au îngrămădit toți străinii.

Odată acțiunea începută, minoritarii au inițiat o contra acțiune. Uniunea evreilor pă-mănteni a dat un comunicat

către populația evreească, îndemnând-o să înceapă o acțiune pentru „luminarea poporului român”. Faptul în sine constituie o mare insolență.

Am urmărit toate ziarele, toate lucrările cari au apărut în ultima vreme. Nu am văzut nici o acțiune de felul acesta. S'a redactat o singură broșură în „Idiș Or, cred că n'a fost adresată poporului românesc, care nu cunoaște limba ebraică.

Organele de presă, puse în slujba evreilor, „Dimineața”, „Adevărul”, „Lupta”, publică în schimb articole îndreptate în contra acțiunii noastre naționale, articole scrise nu de evrei, ci de români.

Intr'un interview acordat ziarului „Dimineața”, dl. dr. Lupu afirmă că avocații nu au adus nici un serviciu neamului românesc. Dl. dr. Lupu nu cunoaște istoria. Îi vom aminti numele unui singur avocat care a jertfit pentru triumful dreptății românești și acest nume îi va spune destul: Avram Iancu. (Aplauze frenetice).

Avram Iancu și-a lăsat întreaga avere pentru înființarea unei școli, unde românii să învețe legea. Pentru că, unde nu au existat avocați bine pregătiți, drepturile poporului au fost călcate.

Situația actuală își are originea în nepăsarea noastră. Odată unirea înfăptuită, ne-am declarat mulțumiți, iar minoritarii pe cari i-am găzduit, vor acum să ne dea afară din casa noastră.

Și în timp ce minoritarii s'au instalat în cele mai bune plămte posturi, românii somează. A. G. I. R., din 2100 ingineri, 1100 sunt evrei, situația avocaților e asemănătoare. În schimb nu veți vedea un avocat român, angajat de evrei. Mișcarea noastră nu pornește din ură de rasă. România a fost întotdeauna azilul tuturor refugiaților străini. Dacă pornim la luptă, o facem

pentru a ne apăra drepturile cari ne au fost călcate.

Nu putem admite ca 15 milioane de români să muncească din greu pentru a hrăni un număr înlim de minoritari.

Vom convoca congresul general al barourilor, pentruca lupta noastră să fie dusă în comun. Să nu ni se mai spue că mișcarea noastră nu e conformă cu constituția și cu tratatele de pace. Constituția a fost călcată când s'a făcut reforma agrară, legea converșiunii, etc., dar toate acestea s'au făcut în interesul poporului român în tratatele de pace nu ne pot condamna la pieire, căci nu în acest spirit au fost concepute. Ele au fost doar făcute de noi. (Aplauze.)

Discursul d-lui I. Coste

D. Iuliu Coste spune: Mișcarea noastră a fost determinată de faptul că românii sunt boicotați în toate ramurile de activitate, inclusiv profesiunile libere. Noi, avocații bătrâni, nu ne apărăm interesele noastre, ci pe ale avocaților tineri, cari vin după noi.

Nu vrem să persecutăm minoritarii, dar nu admitem să ni se stace dreptul de viață. Intronarea principiului de proporționalitate se impune.

MOȚIUNEA

D. dr. M. Gropșanu, dă citire proiectului de moțiune:

Avocații români din baroul Timișoara, întruniți în ziua de 3 Martie 1935, în sala festivă a baroului local, exprimă adeviziunea la mișcarea pornită de baroul Ilfov pentru valorificarea elementului românesc în cadrele profesiei de avocat și cere legiferarea proporționalității etnice.

Se citește apoi o telegramă care s'a expediat A. A. C. R. din București, iar d. dr. Gropșanu închide ședința.

Participanții intronează „Deșteaptă-te române”.

Conferința d-lui Al. Vaida

La ora 11 jumătate, sala teatrului comunal, devenire neîncăpătoare, cu toate că publicul nu avea acces decât cu bilete speciale.

D. prof. Teodorescu, rectorul Politehnicii din Timișoara, nemulțumeste d-lui Al. Vaida-Voevod pentru onoarea pe care o face Institutului Social Banat-Crișana, în cadrele căruii ține conferința.

D. Al. Vaida-Voevod, primit cu aplauze prelungite, mulțumeste și d-sa membrilor Institutului Social Banat-Crișana pentru cinstea pe care i-au făcut o de a-l fi invitat să conferențieze sub auspiciile Institutului și pentru faptul că astfel a fost susținută monotonia politicianiste. În continuare d-sa a spus:

Doamnelor și Domnilor,

Țin să vă asigur dela început, că voi vorbi mai pe scurt decât la Cluj.

În activitatea mea parlamentară din Camera buda-pestană, am avut o singură țință: să se promoveze prin activitatea mea interesele fiilor neamului românesc.

După înfăptuirea României Mari, luptele intestinale ne-a făcut să uitau pentru un moment ce se întâmplă

în casa noastră. Acuzându-ne și bărfindu-ne reciproc, am uitat că sub influența străinătății elementul românesc a ajuns din nou la un fel de iobăgie, închizându-se drumul pe care s'ar fi putut valida, pentru binele patriei.

Am socotit că-i o datorie a mea, în calitate de fost președinte al partidului național-țărănesc și, până în prezent, de vice președinte al partidului, să pretind cu fruntea ridicată ca partidul să mărturisească dacă vrea într'adevăr să fie un partid țărănesc și național.

Partidul care cutează să se afirme național-țărănesc și național-liberal, are datoria de-a conlucra cu celelalte, de-a grupa în jurul său toate partidele politice mici și de-a porni o luptă pentru promovarea intereselor românești.

În comisiunea intimă a partidului, când am adus în discuție chestiunea lui „numerus valachicus”, unul singur m'a susținut: părintele Man, iar în comisiunea plenară vreo 2-3 prieteni din vechiul regat și vreo 4-5 ardeleni. În urma acestui fapt,

propunerile mele au căzut, eu însă mi-am rezervat dreptul de-a apela la forul suprem, la congresul partidului. Până atunci n'am vorbit cu nimeni în această privință. Am constatat însă a doua zi, că ziarele ură înfățișau ca unul care aș fi în contra minorităților și mi se contesta dreptul de-a mă numi democrat. Dl. Rozenberg, un fruntaș al partidului nostru la Chișineu, mi-a dat calificativul de barbar, în timp ce presa maghiară afirma că mama mea ar fi fost ungu-roaică. Din întâmplare afirmațiunea aceasta un corespunde realității. Dar dacă mama mea ar fi fost ungu-roaică, nu mi-ar fi rușine să recunosc. Din contră, aș vrea ca să-i asimilăm pe unguri, luându-le fetele în căsătorie, iar ele să ne crească români bravi. (Aplauze.)

Acum, la bătrânețe, am ajuns ca un ziar local al dumneavoastră să mă numească farsor: Un ziar pe care d-voastră îl susțineți...

— Voi-l susținem noi, se aud voci în sală.

— Ba da, dumneavoastră. Dar cine atunci?

— Evreii, Boilă...

— Același ziar scrie că am lucrat fără tact la Budapesta, că am fost ca un bondar de Maiu, că din milioanele de lei pe cari i-am luat dela instituțiile unde am fost membru n'a văzut nimeni nici un ban, când știut este că averea familiei mele, a trei generații, stă în slujba nației.

Am ținut mult să-mi fac acest bilanț.

Eu înțeleg ca să mă atace Brassói Lapok — cea mai murdară, cea mai mincinoasă gazetă care există, — să mă atace ziarele minoritare, pentruca este în joc parazitismul lor. Cine susține aceste fituici? Credeți poate că publicul? Nu! Dacă s'ar fi lăsat numai pe această bază, ar fi dispărut de mult. Ziarele acestea sunt subvenționate de capitalismul parazit. E însă o rușine pentru românii cari s'au ridicat în contra lui „numerus valachicus”.

Eu am propus constituirea unui front românesc pe baza lui „numerus valachicus”. I-o miroși rău minoritarului opinia valahă, dar nu înțeleg să-i miroase rău și românului. Avem datoria să ridicăm numele de valah la adevărata lui valoare.

Am o mare satisfacție, privindu-mi colegii de partid: unul e contrabasul și-i trage un cântec pentru democrație; altul, mai smercher, se aproprie cu 80 % de „numerus valachicus”. Dealtfel, acum toată lumea discută această chestiune, numind-o fiecare într'alt fel. Unii li zic: „numerus nulus”, alții: „numerus totus” și așa mai departe.

Convîngerea mea este că românii vor înfăptui în cele din urmă „numerus valachicus”, peste partidele politice.

Presa de capitală, cea de partide și mai cu seamă cea „independentă”, care laudă și critică pe toată lumea, se întrebă: „Hm! Vaida? e sus-

pect reacționarul acesta. Ar de gând să facă dictatură. Ce se va întâmpla cu Constituția?”

Am avut eu vreodată alina de dictator? Cum? eu, un umil cetățean să mă compar cu partidele politice așa de puternice? Pe de altă parte întreb: aș avea eu puterea să pun zăgaz unui curent care ar porni de jos în sus și care ar pretinde ca să se termine odată cu vorbele goală și să se treacă la fapte, chiar și pe cale de dictatură?

Sau să pun chestiunea: dreapta, sau de stânga; Rușo și Voltaire, sau Hitler. Nici nu mă gândesc la asemenea lucruri. Eu mă țin de nepoții și strănepoții lui Traian, de valahi. Restul, or câți sociologi vor veni pentru a mă convinge, nu mă interesează.

Dacă ne uităm la o anumită presă, e înălțător să constatăm că sub aceeași călătură se scrie și la organele de partid și la cele ale d-lui Blumenfeld. Cum? convîngerea pe care o are partidul liberal sau țărănesc identică cu cea a „Dimineații” și „Adevărului”?

Democrația este determinarea unei acțiuni mari, de soartei poporului, pe bază votului majoritar. Iar dacă votul majoritar este hotărâtor, atunci să mergem să înțelegem poporul ce vrea: pe sistarea în actuala situație sau validitatea elementului românesc? Iar dacă cetățenii de azi ai țării vor ca fiii le să ajungă în posturi, cu cine vor vota: cu mine, sau cu cei cari se identifică cu falșii de democrații?

Dar azi mă văd expropiat. Nu mai știu câte nume ar copilul meu: „numerus valachicus”. Fiecare îi dă un nume, dar el nu e al nimănui, el este al neamului românesc.

Pentru a justifica acțiunea începută, dl. Vaida își ilustrează afirmațiunile. D-sa prezintă un tablou din care se constată că în conducerea întreprinderilor industriale din Banat, nu este absolut nici un român, toate posturile fiind ocupate de cetățeni străini, cari stau în țară de pașaport.

Oratorul spicuește apoi dintr'un memoriu alcătuit de studenții în medicină de la Cluj, din care reiese că ultimii 10 ani s'au născut 1251 diplome, dintre cari unele eliberate de Universitățile din Budapesta și Szeged din.

— Cum, se întreabă dl. Vaida, noi suntem azi în repocitate cu Ungaria? Ungarii recunosc oare diplome eliberate la noi?

Subliniez, continue dl. Vaida, că sunt profund mornite. Convîngerea mea este că atunci când regele și porul sunt alături este progres.

Dl. Vaida a încheiat cu următoarele cuvinte: „Trăiască M. S. Regele, Trăiască România, Trăiască națiunea noastră!”

La ora 3 p. m. a avut loc mare banchet în onoarea d-lui Vaida, la restaurantul „Lloyd”.